

02

Presentació

L'Arxiu Parroquial de Canillo (APC)

03

Notícies

Projecte d'estudi demogràfic de l'Andorra moderna (s. XVI-1830)

Nomenament de nous membres del Consell Assessor del Patrimoni Cultural

Contractació de personal a través del Servei d'Ocupació

Mostra de documents històrics - Dia internacional dels arxius 2022

Mathias Adellach, becari a l'Arxiu Nacional

Festival Ull Nu

Jambo 2022

06

On és?

Novetats bibliogràfiques

07

Sabíeu què...?

Noves incorporacions a l'Arxiu Nacional d'Andorra

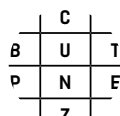
Nous fons ingressats

08

Col·laboracions

Pau Chica, investigador

09

Passatemps

Sopa de lletres

Presentació

L'Arxiu Parroquial de Canillo (APC)

Els arxius parroquials són una font d'informació demogràfica molt valuosa, sobretot tenint en compte que el registre eclesiàstic va ésser l'únic registre existent fins al 1996, moment en què s'implanta el registre civil. Són una font de recerca de primer ordre per a la investigació històrica, social i econòmica, en aquest cas de la parròquia de Canillo, i alhora de tot Andorra.

L'Arxiu Nacional d'Andorra només comptava amb la informació dels seus registres parroquials i de part de la comptabilitat de la sagristania de Santa Maria de Meritxell en suport microfilm, fruit de la campanya de recuperació del patrimoni documental dels fons de l'Església realitzada durant els anys 1980, gràcies als quals usuaris i investigadors de l'Arxiu han pogut consultar¹ els registres parroquials fins a l'any 1830.

Tot i així, amb la voluntat de garantir una millor custòdia i una més gran seguretat d'aquest patrimoni documental, l'Arxiu Nacional, agraït també a mossèn Ramon de Canillo el seu interès pel projecte, a finals de novembre del 2021, trasllada tota la documentació de la parròquia ubicada a la rectoria de Canillo a les nostres dependències per iniciar el tractament arxivístic que ens ha permès obtenir còpies d'alta resolució dels documents originals.

L'objectiu del projecte s'ha centrat a conservar i preservar el patrimoni documental d'aquest fons en format digital i destinat a la custòdia i preservació a llarg termini per a les generacions futures.

Per arribar-hi, ha estat necessari tot un seguit d'accions encaminades a la

preparació prèvia i del tot imprescindible pel fet de tractar-se d'un fons antic i en un estat de conservació molt fràgil. El tractament arxivístic va començar amb la revisió de tota la documentació acumulada, llibres, llibretes, carpetes i caixes, realitzant una acurada valoració de l'estat de conservació, i va continuar amb el desenvolupament de les tasques associades al seu tractament: identificació, foliació, ordenació i classificació.

Un cop classificada la documentació segons el quadre de classificació dels arxius parroquials establert l'any 1980, el fons presenta 3.273 unitats documentals ressenyades, que reflecteixen la vida i el funcionament de la institució parroquial durant un període de gairebé cinc segles (1507-1983), en relació amb els nuclis de Mollerres, Meritxell, Prats, la Torra, Canillo, el Vilar, les Bordes, l'Aldosa, la Costa, Ransol, el Tarter, Prarredó i Soldeu.

1. Consulta restringida

Un dels apartats més importants d'aquest arxiu és el fons notarial de la parròquia. Compta amb més de la meitat de la documentació global –1.870 documents–. Cal recordar que fins al segle XVIII els rectors de les parròquies actuaven sovint com a notaris.

Finalment, el projecte es tanca a principis del mes de maig, amb una durada de gairebé sis mesos d'intensa activitat i un esforç de coordinació entre les diferents seccions: Inventari,

Restauració i Digitalització. A continuació presentem alguns indicadors dels resultats d'aquest projecte:

- 3.273 unitats documentals inventariades (17 pergamins, 96 llibres/llibretes i 3.160 documents en paper).
- Més d'una trentena de caixes de conservació (en l'interior s'han encamisat els documents originals en camises de paper lliures d'àcids per millorar-ne la conservació).

- 450 documents que han rebut algun tractament de restauració.
- 699 fitxes entrades en la base de dades Documents textuais.
- 15.649 imatges digitals, màsters d'alta resolució.
- Inventari de l'Arxiu Parroquial de Canillo (APC).

Notícies

Projecte d'estudi demogràfic de l'Andorra moderna (s. XVI-1830)

Aquest any encarem la recta final de l'Estudi demogràfic de l'Andorra moderna, que va ser dotat amb l'Ajut a projectes de recerca de temàtica andorrana, modalitat Cebrià Baraut, els anys 2013-2015, i amb un altre ajut l'any 2019 per permetre'n la continuació i finalització.

El plantejament bàsic del projecte és tenir el coneixement més ampli possible sobre la població andorrana des del segle XVI fins al començament del segle XIX (1830). Consisteix en el buidatge documental dels llibres sacramentals

de les parròquies de Canillo, Encamp, Ordino, la Massana, Andorra la Vella i Sant Julià de Lòria i a bolcar les dades obtingudes en un programari web que permeti la recerca. El buidatge s'ha fet a partir de les còpies dels llibres sacramentals que estan dipositades a l'Arxiu Nacional i que arriben fins a l'any 1830; els registres parroquials més recents es troben a les parròquies i no es poden consultar a l'Arxiu Nacional.

L'anàlisi de les dades contingudes en aquest programa ens pot portar a conèixer de forma molt sòlida aspectes

demogràfics, econòmics, culturals, migratoris i socials, entre d'altres, de la població andorrana al llarg de l'època moderna.

El projecte ja es troba molt avançat i el programa conté les dades de més de 30.000 persones; aquest fet permet que ja es pugui fer recerca de famílies utilitzant l'eina. Per tant, l'hem posat a disposició dels nostres usuaris a la sala de consulta de l'Arxiu Nacional. Si és del vostre interès, us animem a fer consultes i a donar-nos la vostra opinió.

Nomenament de nous membres del Consell Assessor del Patrimoni Cultural

El 19 de gener del 2022, mitjançant el Decret 28/2022 del Govern, es van nomenar els membres del Consell Assessor del Patrimoni Cultural per adaptar la composició d'aquest òrgan als canvis organitzatius del Departament de Patrimoni Cultural.

Així, la directora actual del Departament de Patrimoni Cultural, Isabel de la Parte, va ser nomenada com a vocal del Consell Assessor. D'altra banda, s'hi incorpora

una arxivera, Lúcia Arbués, cap de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents, en qualitat de secretària.

Des del mes de gener i amb els nous membres nomenats, s'han celebrat dos reunions del Consell Assessor, en què s'han tractat i debatut diferents articles del nou marc legal del patrimoni cultural que prepara el Ministeri de Cultura; s'ha aprovat la inclusió del vehicle Dodge Fargo a l'Inventari general del patrimoni

cultural, i s'ha presentat el segell que identificarà els béns culturals inclosos en l'Inventari, entre altres assumptes.

Contractació de personal a través del Servei d'Ocupació

Aquest 2022 dos persones han treballat a l'Arxiu Nacional a través del Servei d'Ocupació.

Una ha estat al taller de restauració, on ha dut a terme tasques auxiliars i de suport als tècnics de conservació i restauració i ha seguit els projectes programats fins al mes d'abril d'enguany.

L'altra està treballant en la catalogació de discs de vinil del fons de Ràdio Andorra, un projecte que ja fa uns quants anys que està engegat i que té continuïtat.

Mostra de documents històrics - Dia internacional dels arxius 2022

Enguany hem organitzat una petita mostra dels documents històrics que es custodien a l'Arxiu per celebrar el Dia internacional dels arxius.

Aquest any el tema promogut per l'ICA (International Council of Archives) és SOM ARXIU i volíem apropar a la ciutadania documents diferents que no només estiguessin en suport tradicional. Als nostres fons trobem documents en paper, pergamins, fotografies, negatius, plaques de vidre, cintes de ràdio, cassets, vídeos, pel·lícules, etc. Tots ells constitueixen la nostra memòria i ens recorden d'on venim i cap on anem. Així mateix, també expliquem que la tasca principal de l'Arxiu és la salvaguarda i custòdia d'aquests documents que ens representen i la difusió dels nostres fons.

Obrim les portes de nou després de la pandèmia i explicàvem amb aquesta mostra els canvis soferts per la societat

a través dels documents, reflex de la transformació del món al llarg dels segles.

L'exposició instal·lada a la sala de consulta durant el 9 de juny pretenia ensenyar documents en diferents

suports tant tradicionals com més contemporanis, des del pergami fins al document electrònic, des del daguerreotip fins a la imatge digital, des del disc de pedra fins al CD.

Mathias Adellach, becari a l'Arxiu Nacional

Durant el mes d'abril d'enguany vam tenir un estudiant en pràctiques. En Mathias Adellach Truphemes, estudiant de tercer curs d'història i ciències socials a la Sciences Po Paris de la Universitat Paris Nanterre, s'ha encarregat de fer la descripció onomàstica i geogràfica (indexació) dels pergamins de l'Arxiu Parroquial de Canillo i també ha dut

a terme el buidatge de part de la documentació dels documents d'Andorra a l'Arxiu del Ministeri d'Afers Estrangers francès.

Durant la seva estada com a becari a l'Arxiu, ens va dir que havia estat una experiència molt instructiva i enriquidora i amb la qual havia fet un progrés en les

seves habilitats com a investigador.

Festival Ull Nu

El festival audiovisual Ull Nu se celebra anualment a Andorra la Vella des de l'any 2013. Està dedicat a difondre, promoure i ajudar la creativitat, l'art, la cultura i el talent de joves creadors procedents d'arreu del Pirineu, i ha esdevingut una cita cultural de referència.

Enguany, ha tingut lloc la novena edició del festival, del 25 al 29 de maig, i el Premi Arxiu Nacional d'Andorra a la preservació de la memòria històrica va ser per al curtmetratge *Hermanas entre eclipses*, de Tess Masero.

La història entre dos germanes va aconseguir evocar la complexitat, la intimitat i la bellesa de la seva relació, a partir dels records i les vivències comunes però sempre canviant i diferents, construïda a partir de converses i imatges passades i presents.

Amb la dotació del premi, que té un valor de 500 euros, es va organitzar un taller de *collage* per a infants el diumenge 29 de maig amb una acollida de públic molt bona.

Jambo 2022

Aquest any el Jambo Street Music d'Andorra la Vella s'ha celebrat els dies 16, 17 i 18 de juny, en què es van organitzar activitats i hi va haver escenaris repartits pel centre històric d'Andorra la Vella, amb l'acompanyament de bona música.

Aprofitant els 55 anys del festival de Monterrey, l'any 1967, esdeveniment musical pioner que va donar lloc a altres festivals com el de Woodstock l'any 1969, l'Arxiu Nacional va col·laborar en el muntatge d'una exposició de portades icòniques d'una selecció de discos i singles del fons discogràfic de Ràdio Andorra que van marcar una època. La petita mostra estava ubicada al vestíbul del Centre de Congressos de la capital, on es va poder veure els dies del festival.

A la inauguració de l'exposició hi van assistir la ministra de Cultura i Esports,

Sílvia Riva, i la cònsol major d'Andorra la Vella, Conxita Marsol, entre altres autoritats.

On és?

Solució: pàg. 10

Novetats bibliogràfiques

CENTRE DE RECERCA I DIFUSIÓ DE LA IMATGE (CRDI)

Guia per a la descripció de documents fotogràfics i audiovisuals

Girona, Arxiu Municipal : Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) : Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions (SGDAP), 2022. Col·lecció: Textos i documents. 150 p.

MARQUÉS OSTE, NEMESI

La Constitució del Principat d'Andorra : La resposta als reptes de les institucions preconstitucionals en el segle XX (1930-1993)

Barcelona. Publicacions de l'Abadia de

Montserrat, 2021. Col·lecció: Biblioteca Abat Oliba.. 636 p.

MASEGOSA GAYO, FABIOLA SOFIA

La vida teatral a Andorra de 1900 a 1970
Andorra. Editorial Acadèmia Masegosa, 2022. Col·lecció: Investigació històrica. 279 p.

MIRÓ TUSET, CLIMENT

Pastos, prados y garrigas: espacios ganaderos de los dominios de los monasterios del Condado de Urgell (800-1100)

Barcelona, Centre d'Estudis Històrics Internacionals. Universitat de Barcelona,

a Índice Histórico Español, núm. 134/2021, 2021 p. 91-114 [recurs electrònic]

PARTE CANO, ISABEL DE LA; MONCUSÍ FERRÉ, ALBERT

Cal Rafeló, l'antiga fàbrica Reig : una aproximació etnogràfica a la indústria del tabac a Andorra

Sant Julià de Lòria, Fundació Julià Reig, 2021. 268 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

35è cicle de conferències recull 2019 : 600 anys del Consell de la Terra : 150 anys

de la taula periòdica / 13ns Debats de Recerca : Instantànies històriques / 36è cicle de conferències recull 2020 : 100 anys d'Asimov. 50 anys del sufragi femení a Andorra

Andorra, Societat Andorrana de Ciències, 2021. 384 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

34è cicle de conferències recull 2018: 550 anys de la mort de Gutenberg i 50 anys del transplantament de cor : 12ns debats de recerca : Energia i recursos naturals: treballant pel futur

Andorra, Societat Andorrana de Ciències, 2020. 291 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

Andorra i la multiculturalitat : 33a Diada Andorrana : 52a Universitat Catalana d'Estiu 22 d'agost del 2020 : Canillo (Principat d'Andorra)

Andorra, Societat Andorrana de Ciències, 2021. Prada de Conflent. 224 p.

Sabíeu què...?

Noves incorporacions a l'Arxiu Nacional d'Andorra

Des del mes d'abril comptem amb dos arxivers més que s'han incorporat a l'equip de l'Arxiu Nacional d'Andorra, ja que per motius d'organització del servei teníem dos places que havien quedat vacants. Es tracta de Pau Chica i Sofia López.

Chica és historiador de formació i s'incorpora a l'equip d'inventari encarregat del tractament dels fons textuais, en

paper i pergami, de l'Arxiu Nacional.

López és graduada en comunicació audiovisual i s'encarregarà del tractament dels fons audiovisuals, amb documentació cinematogràfica, video-gràfica i sonora, que custodiem a l'Arxiu.

Estem molt contents de poder reforçar l'equip!

Nous fons ingressats

Amb la transferència anual que ens fa la Cambra de Notaris, el fons de la Cambra (CN) que tenim dipositat a l'Arxiu Nacional, s'ha vist incrementat amb nous manuals, en concret els protocols del notari Josep Picart Vilanova dels anys 1920 i 1921, i els del notari Domingo Palmitjavila Moles dels anys 1919, 1920 i 1921. Amb aquests nous protocols el fons notarial, a data d'avui, compta amb 56 manuals corresponents al segle XX i que recordem que són de lliure consulta.

Col·laboracions

Pau Chica, investigador

- Quina és la teva trajectòria com a investigador?
- Quin vincle tens amb l'Arxiu Nacional?
- Com ha afectat, entenem que positivament, la irrupció del món digital en el teu treball com a investigador?
- En què treballes actualment com a investigador?

Em dic Pau Chica, soc de la Seu d'Urgell i historiador, i des del mes d'abril passat treballo com a tècnic d'arxiu a l'Arxiu Nacional d'Andorra.

Vaig cursar el grau d'història a la Universitat de Barcelona (UB) i seguidament vaig fer, també a la UB, el màster d'història contemporània i món actual, ja que com a investigador sempre he tingut una predilecció especial pels fets històrics ocorreguts als segles XIX i XX tant als Pirineus com a tot el món.

En acabar els estudis vaig tornar al poble i, després d'una breu etapa com a cambrer, vaig complir l'objectiu de treballar en el ram de la història. En total, van ser gairebé tres anys en què

vaig enllaçar contractes com a tècnic d'arxiu a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell, feina que alternava amb la de guia històric pels carrers i monuments de la Seu, així com amb les meves primeres investigacions històriques.

Les meves recerques s'han centrat principalment en l'estudi de conflictes contemporanis, com la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) i la Segona Guerra Mundial (1939-1945) a l'Alt Urgell i Andorra. He publicat diversos articles com a membre de l'Institut d'Estudis Comarcals de l'Alt Urgell (IECAU), i l'any 2020 vaig publicar el meu primer llibre, *Cerdans i alturgellencs als camps nazis* (Anem Editors), juntament amb el company historiador de Bellver de Cerdanya Marc Bernadas.

La meua relació professional amb Andorra, i més concretament amb l'Arxiu Nacional, comença amb les meves primeres investigacions, que si bé se centraven més en l'Alt Urgell, no podien obviar la importància d'Andorra per la proximitat geogràfica. No debades

considero que la història de l'Alt Urgell no es pot entendre sense conèixer la història d'Andorra, i viceversa. Parlem de dos territoris amb extensos lligams socials, econòmics i polítics i, per tant, per entendre'ls és imprescindible conèixer-ne els respectius arxius.

És també l'any 2020 quan per a mi l'Arxiu Nacional d'Andorra pren una importància cabdal. Si bé temps abans ja havia estat important no només per completar les meves recerques comarcals sinó també per ajudar altres investigacions, ara ja sí, centrades en Andorra, com l'elaboració de discursos històrics per al Museu Nacional de l'Automòbil d'Andorra o per al futur Centre Interactiu de la Bicicleta, aquest any començo una nova etapa professional com a investigador associat a l'Institut d'Estudis Andorrans (actualment Andorra Recerca + Innovació, ARI). Vaig iniciar aleshores la investigació més ambiciosa que he fet fins ara: un estudi sobre Andorra i la Guerra Civil Espanyola, que properament serà publicat en format llibre. Per elaborar-lo ha estat indispensable la consulta de diversos fons documentals i fotogràfics de l'Arxiu Nacional d'Andorra, amb una rellevància especial dels documents provinents del fons de la Casa de la Vall.

L'inici d'aquesta recerca va coincidir amb l'esclat de la pandèmia que tots coneixem. Aquest fet, si bé a mitjà termini no em va impedir poder visitar arxius públics i privats d'arreu d'Andorra, Catalunya, Espanya i França, sí que va dificultar-me durant mesos el trasllat als arxius. En aquest punt, les noves eines telemàtiques que tenim a l'abast han esdevingut imprescindibles per a la meua feina. Gràcies als milers de documents digitalitzats i disponibles tant en hemeroteques privades com en arxius públics -amb una importància

especial dels arxius en línia de l'ANA-, les restriccions laborals i a la mobilitat durant els mesos més durs de la pandèmia no van impedir que pogués continuar amb la recerca. Eines com els arxius en línia ajuden de forma decisiva historiadors i investigadors diversos i, alhora, democratitzen l'accés als arxius i a la informació des de qualsevol racó del món, sense necessitat de desplaçaments, i faciliten així el coneixement de la història a través de les

fonts primàries. No tinc cap dubte que la digitalització i l'accés lliure via Internet de fons documentals, fotogràfics i audiovisuals dels arxius d'arreu del món han arribat per quedar-se.

Actualment, compagino la feina com a tècnic d'arxiu dels fons textuals de l'ANA amb la d'investigador. Des d'inicis d'aquest any 2022 treballo amb la Direcció General del Memorial Democràtic de la Generalitat de

Catalunya en una recerca que té com a objectiu localitzar, descriure i inventariar les possibles fosses comunes de la Guerra Civil Espanyola i la dictadura franquista existents a l'Alt Urgell. Per altra banda, estic preparant també altres projectes d'investigació que busquen conèixer millor els anys de la Segona Guerra Mundial tant a la meua comarca de naixement com a Andorra.

Passatemps

Sopa de lletres

En aquesta sopa de lletres trobareu disset tipologies documentals. Us convidem a que les localitzeu. Bona cerca!

Solució: pàg. 10

P	R	O	T	O	C	O	L	R	A	S	D	E	T	I
Q	Z	E	I	O	D	A	K	M	P	S	L	N	A	S
L	V	R	L	F	T	A	V	Q	O	Z	E	M	C	X
E	D	T	E	L	N	Y	E	U	C	M	Q	J	O	U
R	V	I	S	U	R	A	S	O	A	D	W	A	D	A
T	Y	F	M	G	N	E	I	T	G	C	A	S	I	E
A	H	I	E	X	H	O	S	A	M	S	L	K	C	C
U	I	C	O	N	V	E	N	I	O	B	V	Z	I	A
C	M	A	N	E	T	A	C	A	N	T	C	D	L	P
E	A	T	Ç	O	C	B	U	T	L	L	A	N	O	B
N	X	E	M	A	S	P	N	E	M	R	R	I	S	R
S	D	J	I	C	J	A	Z	O	B	I	T	E	L	E
A	O	T	S	E	N	T	E	N	C	I	A	P	D	U
L	N	G	S	G	H	A	I	G	U	A	M	U	E	C
I	A	P	O	H	E	V	K	M	D	O	S	R	B	J
O	C	D	A	N	P	R	O	C	I	R	C	A	I	O
P	I	K	U	N	O	M	E	N	A	M	E	N	T	U
A	O	S	O	A	L	I	A	T	D	O	L	Ç	O	R
S	U	L	R	C	I	R	C	U	L	A	R	W	R	M
D	P	M	V	S	O	P	A	D	E	L	L	E	I	T

Solució de l'apartat "On és?"

Andorra la Vella. A primer terme la borda Estevet, anteriorment dita borda Babot del Puy. 1890-1900
CR_1398

Autor: Joaquim de Riba Camarlot

Fons: Casa Rossell

Solució de l'apartat "Passatemps. Sopa de lletres"

ÀPOCA	CERTIFICAT	DONACIÓ	VENDA
BUTLLA	CIRCULAR	PROTOCOL	VISURA
CAPBREU	CODICIL	NOMENAMENT	
CARTA	CONVENI	SENTÈNCIA	
CENSAL	DEBITORI	TESTAMENT	